

STOJAN KASTELIC IN FRANC OVEN STA PREJELA
PRIZNANJA GENERALA MAISTRA

Brez orožja bi teritorialni obrambi trda predla

Ob prvi obletnici osamosvojitve, je Ministrstvo za obrambo republike Slovenije podelilo zaslužnim pripadnikom Teritorialne obrambe posebna priznanja generala Rudolfa Maistra. Med zaslužnimi dobitniki, ki jim je priznanja izročil sam generalmajor Janez Slapar, sta tudi naša občana **Stojan Kastelic** in **Franc Oven**, ki sta požrtvovalno prispevala, da je TO pravočasno dobila potrebno orožje.

»Priznanje sem pravzaprav pričakoval, nisem pa mogel vedeti, da bo to ravno Maistrovo,« je povedal v razgovoru za Našo komuno **Stojan Kastelic**, pomočnik poveljnika za zaledje TO. »Lepo je, da

Franc Oven

Stojan Kastelic

cenijo naš trud, čeprav sam vse te hvale ne rabim. Važno je, da je bila naloga dobro opravljena.«

Za Stojana Kastelica se je vse skupaj začelo že kako leto pred lanskimi junjskimi dogodki, ko je bila formirana Narodna zaščita.

»Treba je bilo za vsako ceno priskrbiti nazaj tisto orožje, ki nam ga je odvzela nekdanja JA. Zbirali smo se ponoči in odhajali v skladišča in kasarne, pač tja, kjer smo uspeli nekako nevtralizirati varovanje orožja. Pripadniki JA seveda sploh niso vedeli za to našo akcijo. Orožje je bilo treba potem z enega mesta razvoziti na več strani. Podobno nalogo je opravljal tudi **Milan Šercer**, prav tako Maistrov nagajenec. Na ta način nam je uspelo prenesti več tisoč kosov orožja in večjo količino eksplozivnih sredstev. To je bila čista diverzija. Nekaj orožja pa nam je uspelo »ukrasti« tudi podnevi. V kombiju smo napravili dvojno dno in vanj skrili tudi po dvajset avtomatskih pušk. Dejansko smo kradli naše lastno orožje. Vendar pa ta akcija ni tekla dolgo, ker je začela vojska kombije pregledovati.«

Drugega dne vojne je enota Stojana Kastelica zaplenila 2 tovornjaka JA, natovorjena z orožjem in opremo za vojaštvo na Brniku in zajela 7 vojakov. Iz vojaškega skladišča v Borovnici pa je razdeljevala orožje za potrebe TO na območju celotne Slovenije.

Podobno je doživljal tiste lanske dramatične dni, pa tudi čas pred njimi, **Franc Oven**, tedan načelnik tehnične službe v TO in eden od soustanoviteljev TO na Viču:

»Orožje za našo TO smo začeli skrivati takoj, ko nam ga je bivša JA začela odvezati. Takoj po odvzemu sem razburjen prišel v štab TO in se jezil, zakaj je prišlo do oddaje. Pojasnil sem, da JA do tega orožja nima pravice, ker je last TO in podjetij. Če bi bilo po njihovem, potem bi si JA lahko lastila pravico do odvzema vseh 75.000 lovskih pušk, kolikor jih je v Sloveniji.

Že čez nekaj dni je komandni kader stopil v akcijo vračanja orožja, pravzaprav krajo našega lastnega. Pri meni smo se posvetovali, kako stvar najbolje izpeljati. Postavil sem pogoj, da naj za akcijo vedo le načelnik, pomočnik komandanta za zaledje, skladiščnik in jaz sam. To orožje smo potem prevažali in vskladili v nočnih urah.«

Za Franca Ovna je bil lanskoletni odpor slovenske TO prava epopeja, zato ga danes toliko bolj jezi, da skušajo nekateri razvrednotiti njene zasluge.

»Janezu Janši bi priporočal: če se že nismo pustili povoziti vojaško, potem se zdaj ne smemo pustiti povoziti tudi politično. Nekakšno združbo balkanofilov, ki si zdaj skuša prisvojiti rezultate naše osamosvojitve, sem pravzaprav pričakoval, saj se po vsaki bitki pojavijo razni majski heroji, povzpelniki, voluharji in mrhovinarji... Danes se govori, da je Janša med vojno kupoval orožje in pobiral procenete. Toda orožje smo imeli tajno skrito in pripravljeno že leto dni prej. Srbofilom naj bo jasno, da so vojno izgubili zavoljo blokade orožja, ki se je že nahajalo v Sloveniji in zaradi podcenjevanja slovenskega strateškega kadra in njegove borbene sposobnosti.«

B. VRHOVEC

ISKRENA ZAHVALA OB OBLETNICI AGRESIJE

Velikolaška dejanja so jih zaslužila

Pred prvo obletnico agresije na Slovenijo je bila v Krvavi peči priložnostna a doživeta slovesnost, na kateri se je vodstvo 51. štaba teritorialne obrambe s spoštovanjem in iskrenostjo zahvalilo krajanom Velikih Lašč in okoliških krajev za dobro organizirano delovanje in učinkovito pomoč v dneh agresije na Slovenijo. O tej slovesnosti smo sicer poročali v junjski številki našega časopisa, a gre zgodbo resničnih dogajanj iz tistih dni vendarle ponoviti v nekoliko skrajšani obliki z namenom, da spregovorijo tudi dejanja tamkajšnjih krajanov in ne samo zaslužen jim podeljene uradne zahvale.

Krajevna skupnost Velike Lašče s 44 kvadratnimi kilometri površine in 46 vasmi ter približno 2100 prebivalci predstavlja pomemben strateški člen ozemlja med ljubljansko kotlino in kočevsko-kolpško kotlino.

Že prvi dan agresije je vodstvo KS imenovalo krizni štab, ki je nemudoma sklical kurirje, oficirje laške čete in aktiviral narodno zaščito. Po vpoklicu pripadnikov TO so organizirali prevoz za laško četo, vzpostavili veze s to četo in postajo policije, organizirali stalno dežurstvo, organizirali prehrano »Pri Kuklju«, osnovna šola je ponudila šolsko kuhinjo in del opreme, sirarna, trgovine, župnija in številni krajski hrano, zdravstveno osebje je bilo na razpolago... Drugega dne je bil po načelu »delajo naj tisti, ki so

pripravljeni sodelovati« formiran nov štab civilne zaštite, ki je nemudoma pripravil in pregledal zaklonske, po vaseh so bile razdeljene torbice prve pomoči, nabavljene so bile plinske maske, dali so navodilo gasilskim enotam, za pripadnike TO so zbrali preko 400 odevi. Aktivirana je bila tudi narodna zaščita, ki je zaščitila vitalne objekte in ob tem ne gre prezreti samoiniciativne pomoči lovske družine Velike Lašče, ki je v prvih dneh vojne odstopila orožje pripadnikom TO, skupaj z LD Golo pa podarila TO tri srnjake.

Nad vse pomembno in odgovorno ter zahtevno pa je bilo delo kriznega štaba s prebivalci, ki so bili sicer nastanjeni v zbirnem centru v Krvavi peči, s hrano, obleko in drugimi potrebščinami pa so jih oskrbovali Laščani, ki so jim omogočali tudi stike s sorodniki, pomagali starejšim vojakom, ki so služili rok v Ortneku... Ob tem pa so ves čas agresije nudili vso materialno in siceršnjo pomoč pripadnikom TO, katerih število je v tej laški četi od začetnega števila 56 naraslo na končno število 228... Napisali bi sicer lahko še mnogo več, a je vendarle tudi ta zapis del zgodbe o učinkovito organizirani in obsežni nesebični pomoči, ki so jo ljudje Lašč odgovorno in pomorno opravili in za katero bi želeli, da se v njihovem mirnem življenju ne bi več ponovila.

Zveza borcev ima nov statut in program

11. junija je republiška skupščina ZZB NOV Slovenije sprejela nov statut in program dela. Oba dokumenta sta objavljena v celoti v reviji »Svobodna misel« št. 13 z dne 10. julija 1992, lahko pa se z njeno... seznanite tudi na sedežu občinskega odbora ZZB NOV Ljubljana Vič-Rudnik, Trg MDB 7/II.

Ker novi statut širi možnosti vključevanja v organizacijo borcev NOB še nekaterim udeležencem vojne in njenim žrtvam, bodo naše krajevne organizacije v svojih okoljih analizirale stanje in povabile v vključitev vse, ki izpolnjujejo statutarne pogoje. Seveda se zainteresirani lahko prijavijo tudi sami. Članstvo v ZZB NOB je prostovoljno. Član je lahko vsak državljan Slovenije oziroma vsakdo, ki ima stalno prebivališče na območju Republike Slovenije, pa tudi vsakdo, ki je bil udeleženec protifašističnega boja, če sprejema ta statut, programske usmeritve in temelje delovanja ZZB NOB in je:

a) udeleženec narodnoosvobodilnega boja, borec, aktivist in član osvobodilne fronte, slovenske protifašistične ženske zveze, zveze slovenske mladine in pionirske organizacije

b) vojaški vojni invalid

c) v domovini ali tujini podpiral narodnoosvobodilno gibanje ali zunaj domovine sodeloval v oboroženem odporu, v zavezniških vojskah ali gibanju proti fašizmu

d) zaradi udeležbe oziroma sodelovanja v narodnoosvobodilni vojni bil v zaporu, taborišču ali na prisilnem delu

e) žrtev fašističnega nasilja (izgnanec, civilni invalid vojne 1941–1945, vojni ujetnik, deportiranec ali ukradeni otrok)

f) borec za severno mejo, španski borec ali pripadnik narodno revolucionarne organizacije TIGR

Podporni član ZZB je lahko gospodarska ali negospodarska organizacija, ustanova, društvo ali posameznik, ki se je odločil, da bo sodeloval z ZZB pri ohranjanju tradicij

Dragi tovariš – tovarišica,

pol stoletja mineva od ustanovitve prvih slovenskih brigad in s tem preraščanja partizanske v narodnoosvobodilno vojsko Slovenije. Ta pomembni zgodovinski dogodek bomo slovesno zaznamovali

19. SEPTEMBRA 1992. LETA
OB 11. URI

NA TRGU REPUBLIKE V LJUBLJANI.

S svojo udeležbo dokažimo, da smo ponosni na prispevek v boju za osvoboditev naše domovine in tudi sedaj združeni v naporih za vsestranski razvoj in varnost svobodne in samostojne Slovenije.
PRIČAKUJEMO TUDI TEBE
IN TVOJE SVOJCE!

Ivan Dolničar
predsednik Zveze združenih borcev
in udeležencev NOB Slovenije

narodnoosvobodilnega boja, varstvu spomenikov, organizaciji prireditve... Zaradi širšega povezovanja vseh protifašističnih sil med 2. svetovno vojno je organizacija dopolnila svoje ime, ki se v celoti glasi: **Zveza združenih borcev in udeležencev narodnoosvobodilnega boja Slovenije**. Spremenjen je tudi znak organizacije in je namesto sedanjega sprejet nov, ki vsebuje lik: Triglav, zvezdo in napis OF in letnico 1941–1945. Za dan organizacije je skupščina sprejela državni praznik 27. april – Dan upora proti okupatorju.

Borci smo prepričani, da bo že kmalu minil čas, v katerem se zaradi ideoloških predsodkov skuša oblatiti NOB in razvrednotiti doprinos Slovencev v zmagi nad fašizmom, da se bomo nehali ukvarjati le s preteklostjo, da bo »sprava« resnično postala SPRAVA, ne pa povod za obnavljanje starih sovražnosti in da se bomo obrnili predvsem v bodočnost!

Predsednik ZZB NOB
Ljubljana Vič-Rudnik
Alojz Škufca

OB PRVI OBLETNICI SAMOSTOJNOSTI NA ČRNEM VRHU

Slovenske pesmi in plesi namesto govorov

Kako so prvo obletnico slovenske samostojnosti proslavili v posameznih krajih, je stvar njihovih navad in presoje, vsekakor pa se je krajanom Črnega vrha nad Polhovim Gradcem zdelo boljše, da jo počastijo s starimi izvirnimi slovenskimi pesmimi in plesi, kakor pa z ohlapnimi političnimi govori.

Na odru male kulturne dvoranice v novem večnamenskem domu na Črnem vrhu tako zadnje nedelje v letošnjem juniju ni bilo nobenih slavnostnih napisov in gesel, ampak le stara velika žaga in rešeto na steni, ki naj bi simbolizirala kanček slovenske kmečke domačnosti, ponekod ohranjene le še na starih Gasparjevih podobah.

Pa so gostujoči pevci – Moški pevski zbor KUD Dobrova zapeli le venček starih slovenskih pesmi (kot je na primer »Pleničke je prala« ipd.), vse bolj uveljavljena folklorna skupina »Ivan Laharnar« s Sentiške gore (na sliki) pa je zaplesala splet primorskih plesov, kjer je bila vsaj pri nekaterih potrebna že pravcata akrobatska spretnost.

S pesmima »Tam kjer teče bistra Zila« in »Edelweiss« se je predstavil tudi domači otroški kvartet Ivana Jankovca, medtem ko je za živahne poskočne viže poskrbel glasbeni duo s Sentiške gore.

B. V.

USPEŠNA PROJEKTNALOGA TRNOVSKIH UČENCEV

Naše Trnovo

Postojte! Most čez Gradaščico z osmimi brezami, s piramidami. Pred vami stoji trnovska cerkev, za njo Plečnikova domačija. Na levi obrežje s stoletnimi kostanji in značilnimi hišami trnovskih solatarjev. Za njimi moderno naselje, pa spet vrtovi... Na desni naša šola. Za projekt »Trnovo« smo vsi učenci, učitelji, mnogi starši in krajski raziskovalci našo šolsko okolico. Zanimivosti smo zbrali v tej knjižici. Želimo, da jo vsakdo, tudi popotnik, vzame v roke in z njo spozna lepote Trnovega.

S to dobrodoščilo se pričnjen zapis, zgodba, predstavi-

tev tega prelestnega predmestja Ljubljane, v prikupni knjižici, ki so jo trnovski učenci s svojimi učitelji izdali ob 30. obletnici trnovske šole. Seveda pa ta knjižica predstavlja le del obsežnega in skrbno zbranega gradiva o Trnovu, ki je kot projekt nastajal skoraj dve leti v razvejanem timskem delu učencev s pomočjo učiteljev in zunanjih sodelavcev, pri čemer velja omeniti tudi pomemben prispevek tamkajšnjega turističnega društva pod vodstvom prof. Brede Cajhen. Lična knjižica, katere izid so omogočili tudi mnogi sponzorji in v kateri je moč prepoznati bogat in v zgodovini neprekinjen življenjski in umetniški utrip Trnovega, pa je vsekakor dobrodošla tudi za knjižnico Trnovčanov in ljubitelje Trnovega ter seveda vseh, ki bi radi to mestno področje поблиže spoznali.